

Raport Uczelnianego Zespołu ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia:

Jakość procesu dydaktycznego i ocen jego efektów. Zasady organizacji seminariów oraz egzaminów dyplomowych.

Celem tegorocznych badań samoewaluacyjnych stała się diagnoza procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej.

Problem główny w tym przypadku można zapisać w postaci pytania: Jak wygląda planowanie, realizacja, weryfikacja oraz doskonalenie procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej?

Próba odpowiedzi na postawione pytania badawcze oparła się o metodologię monograficznych badań pedagogicznych w zakresie następujących technik badań:

- 1) wywiady zogniskowane z promotorami prac dyplomowych (realizowane w grupach na wszystkich prowadzonych w APS kierunkach – WNP-17 promotorów, WSNS – 20 promotorów;
- 2) ankietę nakierowaną na seminarzystów seminariów licencjackich i magisterskich kończących studia w APS w roku akademickim 2016/17
Badaniami objęto 209 studentów (139 z WNP i 70 z WSNS).

Przygotowując raport UZ ds. WSZJK odwołano się do:

Raportu Zespołu Jakości Kształcenia WNP (opracowanego przez Zespół kierowany przez dr Joannę Moledę w składzie: dr Jacek Gralewski, dr Agnieszka Kwiatkowską-Zwolan, dr Barbara Pilipczuk, mgr Marta Poremska, mgr Adam Krasnosielski),

Raportu Zespołu Jakości Kształcenia WSNS (opracowanego przez Zespół kierowany przez dr Joannę Rajchert w składzie: dr Jolanta Zozula, dr Mateusz Radzki).

Raportu danych ilościowych za rok 2016/17, opracowanego przez dr Marlenę Grzelak-Klus w obszarze ilościowej oceny procesu dydaktycznego.

Raport został podzielony na II części, kolejno poświęcone **studenckim ocenom** planowania, realizacji, weryfikacji oraz doskonalenie procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej oraz **ocenom promotorów** dotyczącym planowania, realizacji, weryfikacji oraz doskonalenie procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej.

Studenckie oceny dotyczące planowania, realizacji, weryfikacji oraz doskonalenie procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej:

DIAGNOZA :		REKOMENDACJE:	
1.	Większość studentów (WNP: 66,4%, WSNS: 58,5%) dobrze lub nawet bardzo dobrze ocenia sposób wyboru promotora pracy . Wydaje się, że wynika to w dużej mierze z zadowolenia z dotychczasowej współpracy z promotorami.	1.	W zakresie wyboru promotorów, proponuje się pozostanie przy obecnym systemie USOS. Celem usprawnienia dotychczasowego systemu wyboru promotorów należy: (i) zadbać o to, aby na stronie internetowej Uczelni znajdowały się aktualne opisy sylwetek naukowych poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych, w szczególności zaś promotorów prac dyplomowych; (ii) zadbać o to, aby w opisie zgłaszanych do wyboru seminariów znajdowały się szczegółowe opisy wymagań promotorów wobec seminarzystów oraz proponowane przez nich zakresy tematyczne prac; (iii) informować studentów dokonujących wyboru promotorów o możliwości spotkania się z nimi w trakcie ich dyżurów, celem indywidualnych konsultacji dotyczących tematyki prac dyplomowych. Działania te winny być promowane
2.	Zdecydowanej większości respondentów (WNP: 74,3%, WSNS: 75,5%) udało się zapisać do wybranej wcześniej grupy seminaryjnej , podczas gdy nie udało się to zaledwie WNP: 5,7%, WSNS: 6,5% osób.		
3.	W opinii większości badanych seminarzystów (WNP: 63,3%, WSNS: 81,2%) miesięczny termin na zmianę promotora jest zbyt krótki . Co trzeci student na WNP(36,7%) i co szósty na WSNS (17,4%) wyraża opinię, że czas ten jest odpowiedni, przy czym żaden z respondentów nie wskazał, aby ten czas skrócić. Seminarzyści uzasadniają <u>wydłużenie miesięcznego terminu</u> na zmianę promotora w		

	momencie rozpoczynania seminarium tym, że bardzo często nie znają go osobiście w momencie zapisywania się na seminarium.		z odpowiednim wyprzedzeniem, tak aby studenci mieli możliwość świadomego wyboru promotorów prac dyplomowych; (iv) należy zadbać o to, aby każda ze specjalności zapewniła studentom możliwość wyboru promotora.
4.	Niespełna co drugi student (WNP:53,3%, WSNS: 35,7%), wskazuje że rozmowa wstępna z promotorem dotycząca pomysłu na pracę dyplomową powinna zastąpić zapisy na seminarium przez USOS . Niemal co szósty student (WNP: 22,3%, WSNS: 11,4%) jest temu pomysłowi przeciwny.		
5.	Studenci WNP dobrze oceniają sposób organizowania seminariów w zakresie: regulaminu prowadzenia prac dyplomowych ($M = 3,95$; $SD = 1,03$); wyznaczania terminów seminarium ($M = 3,79$; $SD = 1,01$) oraz wielkości grup seminaryjnych ($M = 3,94$; $SD = 1,26$). Studenci dobrze WSNS oceniają sposób organizowania seminariów w zakresie: regulaminu prowadzenia prac dyplomowych ($M = 3,76$; $SD = 0,92$), a przeciętnie w zakresie wyznaczania terminów seminarium ($M = 3,25$; $SD = 1,12$) oraz wielkości grup seminaryjnych ($M = 3,54$; $SD = 1,11$).	2.	W zakresie zapisu na seminarium, proponuje się pozostanie przy obecnym systemie USOS. Celem usprawnienia dotychczasowego systemu zapisu na seminarium należy: (i) rozważyć możliwość wydłużenia czasu zapisów na seminarium; (ii) należy odpowiednio nagłaśniać to wydarzenie, odpowiednio wcześniej przypominając studentom terminy zapisu na seminarium, oraz promować wagę oraz właściwą temu wydarzeniu kulturę akademicką tegoż wyboru; (iii) należy doskonalić stabilność informatyczną systemu USOS, tak aby nie dochodziło do jego zawieszania się, co może skutkować problemami w zapisywaniu się studentów na wybrane wcześniej seminarium. Należy dodać, że uwaga o niestabilności systemu USOS w zakresie zapisów na seminarium, czy fakultety pojawia się w kolejnych raportach komisji od dłuższego już czasu.
6.	Generalnie studenci wskazują na dogodne terminy seminariów, które w razie potrzeby można elastycznie dostosowywać do potrzeb seminarzystów lub promotorów. Seminarzyści wskazywali, że w sytuacji gdy grupy seminaryjne liczyły do piętnastu osób na WNP i dziesięciu/ trzynastu na WSNS to czuli komfort pracy w trakcie seminarium.		
7.	Seminarzyści WNP dobrze oceniają pomoc i zaangażowanie promotorów w zakresie: wyszukiwania literatury i opracowania wiedzy dotyczącej analizowanego tematu pracy ($M = 4,43$; $SD = 0,86$), metodologicznych ustaleń dotyczących prowadzonych badań ($M = 4,36$; $SD = 0,89$) oraz motywowania do terminowego tworzenia kolejnych części pracy ($M = 4,43$; $SD = 0,90$). Seminarzyści WSNS dobrze oceniają pomoc i zaangażowanie promotorów w zakresie: wyszukiwania literatury i opracowania wiedzy dotyczącej analizowanego tematu pracy ($M = 3,86$; $SD = 1,31$), metodologicznych ustaleń dotyczących prowadzonych badań ($M = 4,03$; $SD = 1,24$) oraz motywowania do terminowego tworzenia kolejnych części pracy ($M = 3,87$; $SD = 1,39$). Studenci w uzasadnieniach ustnych doceniają wsparcie jakiegoś doświadczali od promotorów, ich dostępność, wiedzę, a w szczególności wskazywanie i pomoc w dostępie do niezbędnej literatury.	3.	W zakresie zmiany promotorów zasadnym wydaje się pozostanie przy proponowanym, miesięcznym terminie zmiany promotora, od momentu rozpoczęcia seminarium. Przeprowadzone badania wskazują, że głównym powodem zmian promotorów, są nie tyle przyczyny merytoryczne, co interpersonalne. Innymi słowy, studenci wprost wskazują, że nie znają potencjalnych promotorów ponieważ nie mieli z nimi żadnych zajęć dydaktycznych. Należy jednak dodać że aż 75% seminarzystów udaje się zapisać do wybranej wcześniej grupy seminaryjnej, nie wiemy jednak, czy nie jest to po części efekt przepisywania się do innych promotorów. Rekomenduje się zatem, aby studenci odwiedzali potencjalnych promotorów na dyżurach, celem bliższego poznania ich oraz konsultacji z zakresu prac dyplomowych. Nie zmienia to faktu, że w proponowany, miesięczny okres na zmianę promotora liczony od momentu rozpoczęcia seminarium wydaje się korzystnym zarówno dla studentów, jak i organizacji kształcenia. W sytuacjach szczególnych, komisja rekomenduje również pozostawienie studentom możliwości zmiany promotora, nawet po upływie tegoż terminu.
8.	Seminarzyści WSNS oczekują przeciętnie na uwagi swoich promotorów niewiele ponad pięć dni ($M = 5,11$; $SD = 5,52$). Najczęściej wskazywanym czasem niezbędnym na uzyskanie komentarzy promotora jest jeden tydzień. Średnio na odpowiedź oczekują od 1 dnia do 3 tygodni. Seminarzyści WNP oczekują przeciętnie na uwagi swoich promotorów w przeciągu niespełna pięciu dni ($M = 4,48$; $SD = 3,51$). Najczęściej wskazywanym czasem niezbędnym na uzyskanie komentarzy promotora jest jeden tydzień, przy czym połowa respondentów wskazuje, że uzyskuje uwagi promotorów w czasie 3 dni lub krótszym. Generalnie studenci zauważają, że czas odpowiedzi promotorów zależy od poziomu zaawansowania pracy, oraz obszerności oddanych do konsultacji jej części. Zgodnie zauważają, że w przypadku prostych pytań lub problemów mogą liczyć na komentarze niemal od ręki, w czasie od kilku minut do kilku godzin. Wynika to z kontaktu z promotorami za pomocą poczty elektronicznej. W przypadku oddawania do		

	sprawdzania całych części pracy, czas ten nieznacznie się wydłuża, niemniej trawa do kilku dni, na ogół do jednego tygodnia.		
9.	Zdecydowana większość seminarzystów wskazuje, że czas poświęcany im przez promotorów na konsultacje jest wystarczający. Twierdzi tak trzy czwarte badanych studentów WNP (76,3%). Zaledwie co dziesiąty student (12,3%) twierdzi, że czas przeznaczony na konsultacje z promotorem jest zbyt krótki. Twierdzi tak aż 84% badanych studentów WSNS. Zaledwie 14,5% badanych studentów uważa, że czas przeznaczony na konsultacje z promotorem jest zbyt krótki.	4.	<p>W zakresie zmiany sposobu zapisu na seminaria dyplomowe na podstawie rozmowy wstępnej z promotorem postuluje się pozostanie przy obecnym systemie USOS. Zarówno komentarze badanych studentów, jak i przemyślenia autorów niniejszego opracowania wskazują na ograniczenia proponowanego rozwiązania. Wydaje się, że takie rozwiązanie, w którym zapisy na seminaria będą się odbywały u promotorów, może ograniczyć studentom równy dostęp do preferowanych przez nich promotorów. Po pierwsze, może to być powodowane chociażby niemożnością stawienia się studenta u promotora w dniu/godzinie przewidzianej na zapisy na seminaria, podczas gdy zapisy za pośrednictwem USOS są zdalne. Po drugie, w trakcie tego typu zapisów, może dochodzić do preferowania przez promotorów studentów szczególnie uzdolnionych i odrzucania studentów mniej zdolnych, podczas gdy system USOS nie ma tego typu założeń, czy ograniczeń. Po trzecie wreszcie, proponowany system, będzie preferował studentów, którzy mają chociażby wstępnie zakreślony temat swojej przyszłej pracy i raczej nie będzie działał na korzyść tych studentów, którzy takowego tematu jeszcze nie określili. Nie zmienia to jednak faktu, że dopiero w toku seminarium, na skutek konsultacji z promotorem i analizy literatury, winno dojść do określenia tematyki prac dyplomowych poszczególnych studentów. Bardzo wyraźnie wskazują na to komentarze dotychczasowych seminarzystów.</p> <p>W zakresie liczebności grup seminaryjnych, należy dbać o to aby, maksymalna liczba uczestników danego seminarium nie przekraczała dwunastu osób. Komentarze studentów wskazują jednoznacznie, że praca w większych grupach seminaryjnych jest uciążliwa.</p> <p>W zakresie organizacji egzaminu dyplomowego proponuje się pozostanie przy obecnie istniejących rozwiązaniach.</p>
10.	Zdecydowana większość seminarzystów (WNP: 89,2%, WSNS: 78,6%) wskazuje, że już na początku seminarium ich promotor jasno sprecyzował wobec nich swoje oczekiwania. W opinii zdecydowanej większości badanych seminarzystów, ich promotorzy oczekiwali samodzielności zakresie: konstruowania tematu pracy (WSNS: 86,2%, WNP: 91,5%), konstruowania spisu treści (WSNS: 83,5%, WNP: 94,2%), pisania pracy (WSNS: 95,7%, WNP: 97,1%), wyszukiwania i doboru literatury (WSNS: 77,5%, WNP: 84%), konstruowania oraz wyszukiwania narzędzi badawczych (WSNS: 76,6%, WNP: 72,9%), docierania do grupy badawczej (WSNS: 78,8%, WNP: 95,6%), analizy pozyskanych danych (WSNS: 82,5%, WNP: 84,1%), systematyczności w uczęszczaniu na seminarium (WSNS: 77,0%, WNP: 45,6%), systematyczności w oddawaniu do sprawdzenia kolejnych rozdziałów pracy (WSNS: 77,7%, WNP: 58,6%), realizacji odpowiedniej ilości materiału w każdym semestrze seminarium (WSNS: 74,8%, WNP: 54,3%). Brak oczekiwań promotorów wobec seminarzystów sygnalizuje 8,6% respondentów z WSNS i 13,4% z WNP.		
11.	W opinii studentów ich promotorzy komunikują swoje oczekiwania z szacunkiem biorąc pod uwagę ich zdanie (WNP: 95,0%, WSNS: 94,3%) przy czym kulturalnie sugerują kierunki działania (WNP: 78,4%, WSNS: 85,7%). W uzasadnieniach ustnych studenci wskazują na wysoką kulturę osobistą swoich promotorów, którzy byli bardzo kontaktowi w pracy z seminarzystami i cechowali się umiejętnością ukierunkowywania ich pracy bez narzucania z góry swoich własnych pomysłów, czy rozwiązań dotyczących prac dyplomowych. Oczekiwania promotorów na WNP wobec seminarzystów są przez nich egzekwowane przede wszystkim poprzez systematyczną kontrolę w pisaniu pracy (82,7%), poprzez przekazywanie studentom uwag i sugestii (80,4%) oraz konstruktywną krytykę dotychczasowych efektów ich pracy (70,3%). Oczekiwania promotorów na WSNS wobec seminarzystów są przez nich egzekwowane przede wszystkim poprzez przekazywanie uwag i sugestii mających na celu spełnienie swoich oczekiwań (78,3%), poprzez konstruktywną krytykę (67,1%), poprzez systematyczną kontrolę postępów w pisaniu pracy (62,9%).	5.	
12.	Niespełna co drugi student jest przekonany o tym, że egzamin dyplomowy jest potrzebny (WNP: 51,9%, WSNS: 33,3%), ponieważ pozwala sprawdzić zakres zdobytej wiedzy, umiejętności czy niezbędnych postaw. Ponadto jak wskazują uzasadnienia ustne respondentów, egzamin jest okazją do zaprezentowania swojej pracy, jej założeń i uzyskanych wyników badań. Jest to rodzaj zwieńczenia pisania pracy. Więcej niż co trzeci seminarzysta twierdzi, że egzamin dyplomowy jest zbędny (WNP:	6.	

35,3%, WSNS: 43,5%). Studenci uzasadniają ten pogląd faktem, że w trakcie studiów zaliczając kolejne egzaminy musieli już raz wykazać się wiedzą, która jest ponownie sprawdzana na egzaminie dyplomowym. Stanowi to dla nich dodatkowe źródło stresu.	
Generalnie rzecz biorąc studenci są zadowoleni ze swoich seminariów dyplomowych. Odsetek osób niezadowolonych lub raczej niezadowolonych nie przekracza na WNP: 3,6%, WSNS: 14%.	

Nauczycielskie oceny dotyczące planowania, realizacji, weryfikacji oraz doskonalenie procesu kształcenia studentów w aspekcie przygotowania i obrony pracy dyplomowej w Akademii Pedagogiki Specjalnej:

DIAGNOZA :		REKOMENDACJE:	
1.	Większość badanych promotorów podkreślała problem braku znajomości promotorów przez studentów stojących przed wyborem grupy seminaryjnej. Dotyczy to szczególnie studentów, którzy kontynuują edukację na studiach magisterskich uzupełniających w Akademii, a wcześniej studiowali na innych uczelniach.	1.	Rekomenduje się organizowanie spotkań promotorów ze studentami lub publikacji na stronie internetowej Uczelni, gdzie promotorzy przedstawiliby swoje naukowe zainteresowania oraz oczekiwania wobec seminarzystów.
2.	Badani zauważają, że skład grupy seminaryjnej jest uzależniony „wylącznie” od studentów . Promotorzy nie mają możliwości decydowania, czy chcą przyjąć danego seminarzystę do swojej grupy, czy też nie. Jak mówi jedna z osób badanych „jest to całkowicie poza mną”.	2.	Do rozważenia, w kwestii doboru seminarzystów do grup seminaryjnych, jest wprowadzenie ewentualnej możliwości przedstawienia przez studenta swoich dotychczasowych osiągnięć, publikacji, doświadczeń zawodowych, praktyk potwierdzających realną znajomość czy zagłębienie się w tematykę dotyczącą konkretnego seminarium, aby uzyskać pierwszeństwo w dostaniu się do wybranego promotora. Mógłby to być taki termin zerowy, przed oficjalnym ogłoszeniem wyboru promotorów w USOS dający szansę promotorom na wybór najlepszych studentów, a studentom faktycznie ambitnym i takim, którym zależy na dostaniu się do wybranego promotora sukces w tym zakresie. Wykładowca w określonym terminie zbierałby dokumentację studentów, a następnie zgłaszał ile miejsc ma zapełnionych na seminarium. Pozostałe miejsce byłyby dostępne w USOSie dla pozostałych studentów.
3.	Promotorzy zglaszają zbyt wczesny, narzucony przez Uczelnię termin oddawania prac dyplomowych przez studentów tj. 30 maja . Według nich „data składania prac powinna być przesunięta, co najmniej do 15 czerwca”.	3.	Przy organizowaniu seminariów ważne jest uwzględnianie warunków lokalowych w jakich odbywają się te zajęcia. Aule i gabinety nie powinny być brane pod uwagę.
4.	Seminaria nie powinny być , zdaniem promotorów, organizowane na aulach i w gabinetach , ale w salach. Ich numery nie powinny ulegać zmianie z jednego seminarium, na drugie.	4.	Godziny poranne, w których odbywają się seminaria (8 godzina,) dla studentów studiów
5.	Równie ważnym problemem, z jakim borykają się opiekunowie prac dyplomowych jest zbyt duża grupa seminaryjna . Liczy ona do 20 osób. Ponadto brak możliwości utworzenia dodatkowej (drugiej) grupy u promotora, którego seminarium cieszy się szczególną popularnością wśród studentów utrudnia prowadzenie zajęć		
6.	Promotorzy negatywnie oceniają umiejętności swoich studentów . Braki w ich wiedzy dotyczą przede wszystkim nieznaności metodologii badań, a braki umiejętności związane są z umiejętnością pisania tekstów . W opinii promotorów innego zdania są jednak studenci. Uważają oni, że metodologia jest im dobrze znana, a enumeratywna narracja jest wystarczająca.		
7.	Studencka postawa do pracy na seminarium jest mocno zróżnicowana. Wśród seminarzystów są studenci zainteresowani tematem, który po części wybierają daną grupę seminaryjną z powodów osobistych. Natomiast wielu z nich „ma postawę lekceważącą do zajęć oraz roszczeniową w stosunku do promotora. Oczekują oni, aby przejął on odpowiedzialność za wszystkie zadania związane z pisaniem i obroną pracy. Nie szanują czasu promotora. Dzwonią w różnych godzinach dnia, piszą emaile”.		
8.	Promotorzy prac dyplomowych wymogi zaliczenia seminarium prezentują na początku zajęć . Przedstawiają oni studentom warunki zaliczania na każdy z semestrów. Jak twierdzą, ma to doprowadzić do napisania przez studentów dobrej jakości pracy. W tym celu wymagają oni regularnego przychodzenia na seminaria. W większości zasada ta obowiązuje na początku pisania pracy, później przechodząc do indywidualnych konsultacji z promotorem.		
9.	Wielu badanych promotorów oczekuje od studentów samodzielności w pisaniu pracy . Dotyczy to przede wszystkim unikania przepisywania fragmentów tekstu z różnych źródeł, traktując je, jako własnego autorstwa.		
10.	Podczas zajęć promotorzy aktywizują całą grupę studentów . Jeden z nauczycieli podkreśla to mówiąc „staram się tak to zorganizować, aby wszyscy brali udział w tych zajęciach”. W tym czasie omawiane są na nich informacje ogólne jak: „struktura pracy, bibliografia, przypisy, podstawy metodologiczne badań”. Wraz ze wzrostem zaawansowania prac studentów, promotorzy preferują indywidualne spotkania ze		

	<p>studentami. W obu przypadkach czas spotkań grupowych i indywidualnych z promotorem podzielony jest po połowie. Na studiach licencjackich indywidualne konsultacje przypadają w drugim semestrze pisania pracy dyplomowej, natomiast na studiach magisterskich jest to okres drugiego roku.</p>		<p>niestacjonarnych nie sprzyjają organizacji i prowadzeniu zajęć (studenci nie przyjeżdżają na seminaria, spóźniają się itp.). Wskazana byłaby godzina późniejsza seminariów, aby studenci mogli w nich uczestniczyć systematycznie.</p>
11.	<p>Z systematycznością u studentów w opinii promotorów jest problem. Ich zdaniem studenci nie są systematyczni w pracy wkładanej nad powstawaniem pracy dyplomowej. Ich zdaniem seminarzyści „robią wszystko na sam koniec”. Mimo podawanych przez promotorów terminów realizacji poszczególnych części pracy dyplomowej, studenci często nie trzymają się tych terminów. Poza tym, niektórzy z nich oddają promotorom te same niepoprawione wcześniej fragmenty pracy.</p>	.	
12.	<p>W zdecydowanej większości promotorzy mają pozytywny stosunek do zjawiska zmiany promotora przez seminarzystów, chociaż nie wszyscy z nich spotkali się z taką sytuacją podczas swojej pracy. Bez względu na to, podkreślają oni, że ważną rolę w procesie pisania pracy odgrywa porozumienie między nauczycielem a studentem. Jeśli z jakiegoś powodu seminarzyści chcą zmienić promotora, nauczyciele nie mają nic przeciwko temu.</p>	6.	<p>Warto nadal zmniejszać liczebności grup seminaryjnych. Warto przesunąć termin oddawania prac dyplomowych na 15 czerwca.</p>
13.	<p>Większość promotorów ma mieszane uczucia na temat poziomu osiągnięć swoich studentów w pisaniu prac dyplomowych. Podkreślają oni, że zróżnicowanie wśród seminarzystów jest duże. Jedni dyplomanci wykazują dość dużą samodzielność w pisaniu pracy, a osiągnięty przez nich efekt jest zadowalający. Inni z kolei piszą prace słabe.</p>	7.	<p>Zaleca się dawanie studentom na różnych przedmiotach zadań wymagających wykazywania się umiejętnościami analizowania literatury, poszukiwania źródeł, opanowaniem techniki pisania prac na różne tematy.</p>
14.	<p>W zakresie egzaminu dyplomowego nauczyciele akademicy mają zdania podzielone. Zgodnie z pierwszym, egzamin jest zbyt łatwy, a jak podkreślają, jest on najważniejszy na studiach. Druga grupa często podkreślana wśród nauczycieli opinia, jest jak najbardziej pozytywna. Zaznaczają oni, że egzamin ten „ma dobrą formę”. Trzecia uważa, że egzamin powinien ograniczać się do pytań dotyczących pracy (nauczyciele akademicy z pracy socjalnej i psychologii)</p>	8.	<p>Warto rozważyć nadanie większej rangi przedmiotom takim jak: Metodologia badań, Statystyka czy samemu Seminarium dyplomowemu poprzez semestralne zaliczanie ich na ocenę.</p>

Nadal aktualne rekomendacje do raportu sprzed czterech lat:

REKOMENDACJE:

1. W związku z brakiem w misji APS bezpośredniego odniesienia do wszystkich prowadzonych kierunków studiów za zasadne należy uznać rozszerzenie tego zapisu. Misją APS obok kształcenia pedagogów specjalnych jest również przygotowanie wysokiej klasy przedstawicieli innych dyscyplin naukowych mających na celu wspieranie rozwoju, kształcenie oraz pracę z osobami bez deficytów rozwojowych.
PROPOZYCJA: *"przygotowanie specjalistów pracujących na rzecz wszystkich ludzi potrzebujących profesjonalnego wsparcia w rozwoju, w tym osób z różnorodnymi rodzajami niepełnosprawności, w duchu poszanowania ich ludzkich i obywatelskich praw, zrozumienia i akceptacji odmienności"*.
2. Należy dołożyć starań, by zakładane efekty kształcenia w znacznie większym stopniu eksponowały przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz gotowości studenta do przenoszenia wyników badań empirycznych do praktyki.
3. Należy zdecydowanie włączyć do działalności dydaktycznej i opisujących ją dokumentów system bądź elementy edukacji na odległość tj. e-learningu.
4. Należy dołożyć starań w obszarze ciągłego wzbogacania oferty edukacyjnej (szczególnie na studiach II stopnia oraz kształcenia studentów w trybie life-long-learning), aby dostosowywać wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne absolwentów APS do stanu aktualnego rozwoju nauki i praktyki w interesującym zakresie oraz do potrzeb i oczekiwań rynku pracy.
5. Należy zaprosić do współpracy nad opiniowaniem nowych i monitorowaniem starych programów kształcenia i powiązanych z nimi efektów kształcenia ineresariuszy zewnętrznych np. pod auspicjami wydziałowych rad programowych.
6. Należy dokonać weryfikacji **systemu nauczania języków obcych.** W szczególności należy sprawdzić czy zakładane w tym zakresie efekty kształcenia można zrealizować w czasie lektoratów i wykładów monograficznych w języku obcym, czy też trzeba wzbogacić je bardziej intensywną działalnością e-learningową lub innymi formami organizacyjnymi.
7. Trzeba **wypracować system wspierania nauczycieli** akademickich w ich pracy dydaktycznej zarówno w obszarze planowania, realizacji i weryfikacji działań edukacyjnych opartych o efekty kształcenia.